

Angutit arnanullu persuttaasartut katsorsarneqarfissaannik pilersitsinissamut Naalakkersuisut suliakkerneqarnissaannut Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Isumaginninnermut Naalakkersuisoq Maliina Abelsen)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut eqqartussallugu pingaartitaannut tunngasumut Naaja Nathanielsen-ip sammisamut attuumassutilimmik siunnersuutaanut qujanaq. Soorlu naalakkersuisooqatigiinnermut isumaqatigiissummi takuneqarsinnaasoq Naalakkersuisut inuiaqatigiinni nakuuserarneq pil-lugu suliniutit qitiutillugit, taassumalu ataani angerlarsimaffinni nalaatsortumillu nakuuserarnernut suliniuteqarnissamut annertusaanissaq kissaatigaat.

Erseqqissarneqassaaq Naalakkersuisut nakuuserarnernut assigiinngitsunut tamanut akerliulluinnarmata. Nakuuserneq akuerineqarsinnaanngilluinnarpoq, suullu tamaasa atorlugit inuia- qatigiinni nakuuserarneq akiorniarlugu suliniuteqartoqassasoq. Peqatigitillugulu erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, kikkut tamarmik nakuuserarnernut akuersaanngilluinnarlutik takutissallugu oqaaseqassallutillu akisussaaffigaat. Nakuuserarnerit isertorneqartassanngillat, aamma nakuuserarnerit meeqqanut inersimasunulluunniit ulluinnarni atugassatut isigineqalinngilluinnassapput.

Politiinit kisitsisit misissuinerillu arlallit takutippaat, ajoraluartumik nakuuserarnerit Kalaallit Nunaanni annertuumik ajornartorsiutaasut. 2008-narmi nakuusernikkut pinerlunnernut tunngasut 523-t eqqartuussissutigineqarput, taannalu nakuusernernut qaffasissuseq nunanut avan- narlernut naleqqiullugu qaffasissorujussuuvoq. Tamanna 2005-imiit - 2007-imut Inuiaqati- giinnik misissuinnikkut takussutissaqarpoq, tassa innuttaasut inersimasut 59 %-ii nakuuserfigi- neqarsimasut imaluunniit inuunermi ilaatigut arlaatigut sakkortuumik annersarneqarnissa- minnik siorasaarneqartarsimasut.

Peqatigitillugulu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup misissuigallarnerinit inernerisa taku- tippaat, peqqinnissaqarfik pinartunik arlalinnik nakuuserarnernik tunngaveqartunik eqqar- tuusaanermik kinguneqartartunit amerlanernik saaffigineqartartoq. Nakuuserarnerit kingune- risaannik Napparsimaviit ataani allanilu passussinernut siunertaqartunut attuumassutilinnut annertoorujussuarnik aningaasartuuteqartarpoq. Isumalluutit peqqinnissaqarfiup inuiaqatigiil- lunniit iluanni pitsaanerujussuarmik allanut atorneqarsinnaagaluit.

Aappariit iluini nakuuserarnerit nakuuserarnernut suliarineqartartut annertunerpaat tulleraat (imerniartarfinni paggittarnernut taaneqartartunut tullersortaallutik). Piffissami kingullermi nuanniittunik arlalinnik pisoqarsimavoq, inooqatigiinnerni nakuuserarnertigut pisimasut ar- nanut allatut inissisimasunut nakuuserartunik aappallit ajortupilussuarnik kinguneqarsimasu- nik assersuutissaqarpoq. Inooqatigiinnermi nakuuserarnerit aappariit kisiisa eqqorneq ajorpaat, kisiannili aamma meeqqat inuusuttullu, aappariit imminnut annersaanerannut isigin- nermikkut, ilaatigullu allaat tassani annersaanermi ilanngunneqartarlutik.

Misissuinerpassuit takutippaat, nakuuserneq nakuusernermik pilersitsisartooq. Ilaqutariinni nakuuserfiusuni meeraq alliaartoruni, nammineq inersimasunngoruni nakuusertartunngornissaa imaluunniit nakuusertunit eqqorneqartarnissaata annertunerunissaa ilimanarluinnarpoq. Taamaasilluni nakuusertarneq kinguaariinnut tulliusussanut allaat ingerlaqqittarluni.

Taamaattumik nakuusertarnernut qaffasissuseq taama qaffasitsigisoq akisussaasutut politikeriesugut akuerisinnaanngilarput. Meerartatsinnummi tuttarpoq taamaasillunilu pitsaasumik toqqissisimasumillu alliaortnissaminnut periarfissaat ajornerulersittarpai. Taamaattumik Naalakkersuisut Naaja Nathanielsen-ip angutinut arnanullu nakuusertartunut katsorsartinnissamut neqeroorutiniq pilersitsinissamik siunnersuutaanut akuersaarput, tassami inuiaqatigiinni nakusertarnernut akiuiniarluni angusassamik toraagalimmik suliniutiniq pisariaqatitsisoqarmat.

Naalakkersuisut nakuusernermut suliniutit imigassamik atornerluinermut suliniuteqarnernut ilanngullugit ingerlatsisoqarnissaa pingaartutut isigaat. Nakuusertarneq imigassarlu amerlanertigut tasiortutut ittarput. Taamaattumik pingaaruteqarpoq, kommunittaaq atornerluinermut katsorsaanernut pingaartitsinissaat. Maannakkumut killiffiusumi 2010-p affaani siullermi Qaqiffiup kommuninit katsorsartikkusullutik innersuussisarnerit apparisimanerat malugisimavaa.

Suliniutissamik tamatuminnga tulleriiaarineq Naalakkersuisut kommunitut qaqinniarpaat, peqatigisaanillu nuna tamakkerlugu qanoq imigassamut nakuusertarnernullu suliniuteqarnissaq sakkortusarniarlugu isumaqatigiinniarnert aallarnisarniarlugit. Ilaqutariinnut sullissivinni katsorsartinnissamut neqeroorutit eqqarsaatitut eqqussassanut periarfissatilaapput, Naalakkersuisullu ilaqutariinnut sullissiviit suliniutaannik tamatuminnga sakkortusaanissamut kommunit kajumissaarniarpai.

Nakuusertarnernut akiuiniarnerit suliassaqarfinni amerlasuuni ingerlanneqatariaqarput. Angutinut arnanullu nakuusertartunut katsorsartinnissamik neqeroorutit persuttaasarnernut akiuiniarnermut suliniutit ilagaat. Matumani Naalakkersuisut pingaaruteqartutut isigaat, ajortuliortartut ataatsimut isigalugit, nakuusertartut aammalu kinguaassiutitigut pinngitsaaliisartut eqqarsaatigalugitaaq annertunerusumik angusassamik toraagalimmik katsorsaaarnernut suliniuteqartoqarnissaa.

Meeqqat inuusuttuaqqallu nakuusertarnernut naaggaarnissaannut ilinniartinniarlugit suliniutit tassaapput persortaasarnernut akiuiniarnermut sakkut allat. Suliniut ”nakuusernata oqaloqatigiitta”, politiinit ingerlanneqartoq, meeqqat inuusuttullu akornanni nakuusertarnernik akiuiniarluni suliniutaalereersimasut suliniutit pitsaasut ilarpassuisut assersuutissaavoq. Nakuusertarnerup akuerineqannginnissaanut meeqqanut inuusuttuaqqanullu maligassiuisuuneq sakkuuvoq aamma pingaarutilik.

Naalakkersuisut nakuusertarnernut suliniutit annertooujussuarmik salliutippaat. Novemberimi 2009-mi ’Nakuusertarneq aaqiissutaanngilaq’-mik qulequtserlugu ataatsimeersuarnermi qanigisani nakuusertarnernut pissutaasartunut akiuiniarnermik erseqqissaaniarnernut pingaarutilimmik ilanngussaavoq. Ataatsimiinneq periarfissiivoq 2010-mit - 2011-mut - Nakuusertarneq kinguaassiutitigullu pinngitsaaliisarnernut tunngasunut suliniuteqarnissamut iliuusissatut pilersaarusiornernut. Aammattaaq nakuusertarnernut akiuiniarnermi Meeraanermi toqqissisimaneq 2010-mi saqqumilaartumik inissisimavoq, ilaatigut ilaallutik qimarnguinni suliniarnerit annertusaaffigalugit apparisanullu nakuusertarnernut anguniagaqarluartumik suliniuteqarnissaq, peqatigitillugu paarinnilluannginnermut, nakuusertarnernut atornerluinernullu akiuiniarnerit meeqqanut inuusuttunullu periusissiami qitiutinneqarsimapput, taannalu 2011-mi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqartussaavoq.

Naalakkersuisut angutitut arnanullu nakuusertartunut katsorsartinnissamik neqeroorutiniq pilersitsinissamut siunnersuutip akuersaarneqassaa innersuussutigaa.